

СЕКЦІЯ 5. КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ; КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

ПОНЯТТЯ КООРДИНАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОКУРАТУРИ ЯК СУБ'ЄКТА ЗАПОБІГАННЯ ДОМАШНІЙ ЗЛОЧИННОСТІ

Барбарош Л. М.

*аспірант кафедри кримінального, кримінально-виконавчого права
та кримінології*

*Академії Державної пенітенціарної служби
м. Чернігів, Україна*

Враховуючи той факт, що населення Україні довіряють і використовують правові механізми доступу до правосуддя, протидії та запобігання домашній злочинності ми вважаємо, що прокуратура як суб'єкт запобігання домашньої злочинності може ефективно реалізувати конституційні функції захисту прав і свобод людини на підставі найкращих стандартів професійної компетентності, етики та доброчесності.

Вищенаведене доводить, що прокурори всіх рівнів сьогодні забезпечують дотримання прав та інтересів потерпілих, свідків, а також фундаментальних прав підозрюваних і обвинувачених, інших учасників процесу згідно з високими стандартами захисту прав людини. Водночас прокуратура, керуючись принципами верховенства права, забезпечує дотримання конституційних прав і свобод людини, координує формування кримінально-правової політики та діяльність органів правопорядку з метою запобігання злочинності взагалі, і домашній в тому числі.

У своїй діяльності прокурор керується затвердженими стандартами, які відповідають найвищим міжнародним вимогам і практиці Європейського суду з прав людини. Реалізуючи конституційні функції, прокурор самостійно приймає рішення, виконує лише ті вказівки прокурора вищого рівня, які надані йому із дотриманням вимог закону.

Координаційна діяльність прокуратури як суб'єкта запобігання домашній злочинності полягає саме у співпраці прокуратури з Національною поліцією України і знаходить своє практичне втілення у конкретних формах спільної діяльності. Більше того, як зазначає у власному дослідження «Теоретико-методологічні та практичні засади

кримінологічної діяльності органів прокуратури України» О.С. Ішук, обрання конкретної форми координації необхідно виходити з основних показників, одержаних у результаті аналізу статистичних даних про стан, структуру, динаміку злочинності [1, с. 34].

Поділяючи такий підхід вченого ми звертаємо увагу на Наказ Генерального прокурора від 16 жовтня 2020 року № 489, яким закріплена Стратегія розвитку прокуратури на 2021–2023 роки. Так, в розділі 2.2. «Ефективна координація діяльності у сфері протидії злочинності та функціонування системи кримінальної юстиції загалом» передбачено, що координування розробки та впровадження кримінально-правової політики задля злагодженої роботи органів прокуратури та відповідних органів правопорядку передбачає забезпечення сучасних підходів до протидії злочинності [2].

Водночас, такий підхід координується із Положенням «Про координацію діяльності правоохоронних органів у сфері протидії злочинності та корупції», яке затверджене наказом Генеральної прокуратури України від 16 січня 2013 року № 1/1 гн, у якому визначені наступні координаційні завдання для органів прокуратури:

1) визначення основних напрямів запобігання і протидії злочинності та корупції на основі аналізу їх структури, динаміки та прогнозування тенденцій розвитку цих негативних явищ;

2) розробка, узгодження і виконання спільних заходів, спрямованих на своєчасне виявлення, розкриття, припинення та запобігання злочинних і корупційних проявів, усунення причин та умов, що їм сприяли;

3) підготовка пропозицій з удосконалення законодавства, спрямованих на підвищення ефективності правоохоронної діяльності, запобігання злочинності та корупції [3, с. 34].

При цьому слушною є позиція М. Й. Курочки та П. М. Каркача, як вважають, що за декілька років здійснення прокуратурою координації дій у запобіганні злочинності взагалі набуто значного досвіду, напрацьовано різні її форми, які допомагають об'єднати зусилля правоохоронних органів [4, с. 305].

Зокрема, І.В. Щербина досліджуючи прокурорський нагляд у досудовому розслідуванні пропонує різні форми координаційної діяльності правоохоронних органів, а саме: 1) проведення координаційних та міжвідомчих нарад перших керівників правоохоронних органів або виконуючих їх обов'язки; 2) спільні засідання колегій цих органів; прийняття узгоджених рішень щодо забезпечення реалізації державних і регіональних програм боротьби зі злочинністю та корупцією; 3) обмін інформацією з питань боротьби зі злочинністю тощо [5, с. 284].

Вищевикладене дозволяє дійти висновку, що під «координаційною діяльністю, що здійснюють прокурори всіх рівнів у сфері запобігання домашньої злочинності – це діяльність яка спрямована на узгодження та погодження заходів запобігання вчинення кривдником в сім'ї кримінального правопорушення, надання всебічної допомоги жертві такої злочинності, а також притягнення до адміністративної або кримінальної відповідальності кривдника (кривдницю).

На жаль, в ході проведеного дослідження нами не встановлено законодавчого закріплення саме такої діяльності. Хоча вона має під собою як наукове так і практичне обґрунтування. Тому, ми підтримуємо позицію професора І.Г. Богатирьова який пропонує систематично удосконалювати напрямки діяльності правоохоронних органів, органів самоврядування, розробка потужних наукових, науково – методичних видань з питань запобігання домашній злочинності [6, с. 8–9]. А також закріплення на законодавчому рівні в частині координації діяльності інших суб'єктів запобігання вчинення кривдником (кривдницю) кримінального правопорушення в сім'ї.

Література:

1. Іщук О. С. Теоретико-методологічні та практичні засади кримінологічної діяльності органів прокуратури України : дис. ... д-ра юрид. наук. Харків : Нац. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2016. 399 с.
2. Наказ Генерального прокурора від 16 жовтня 2020 року № 489,
3. Про координацію діяльності правоохоронних органів у сфері протидії злочинності та корупції: наказ Генеральної прокуратури України від 16.01.2013 р. № 1/Ігн. URL: www.gp.gov.ua/ua/file_downloader.html?_m=fslib&t=fsfile&_c...file.
4. Курочка М. Й., Каркач П. М. Прокурорський нагляд в Україні: підручник / за ред. проф. Е. О. Дідоренка. Луганськ, 2004. 424 с.
5. Щербина І. В. Прокурорський нагляд у досудовому розслідуванні. *Наук. вісн. Херсон. держ. ун-ту*. 2015. Вип. 3–2. Т. 3. С. 281–285.
6. Богатирьов І.Г. Насильство в сім'ї – найнебезпечніша форма домашньої злочинності. *Домашнє насильство: проблемні питання в умовах COVID-19* : матеріали круглого столу (м. Рівне, 12 жовтня 2021 року). Міжнародний економіко – гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука. Рівне : Видавничий дім «Гельветика», 2021, 76 с. С. 8–9.